

Halk Sağlığı Etiği

Tacettin İnandı^a

Sayın Editör,

Halk Sağlığı Etiği; en yalın anlamı ile etik töre bilimi olarak tanımlanmaktadır. Felsefenin temel alanlarından biri olan etik batıda ahlak felsefesi olarak da adlandırılmıştır. Etiğin temel amacı yanlış doğrudan ayırt etmektir. Meslek etiği ise mesleki uygulamalarda doğru (iyi) ve yanlışın (kötünün) ne olduğunu anlamaya çalışır. Meslek etiği iş hayatındaki davranışlara yön veren temel ilkeleri belirlemeye çalışır. Böylelikle mesleğin gelişimi ve saygınlığına katkı sağlar.

Halk sağlığının bir bilim ve sanat dalı olduğunu çoğumuz kabul ederiz sanırım. Bu işi uygulayanlar açısından ise halk sağlığı bir meslek ve iş alanıdır. Hem bilim dallarının, hem de mesleklerin felsefe ve meslek etiği ile ilgili olduğunu da biliriz. Halk sağlığı çalışanlarının da doğal olarak bu alana ilgi duyması ve geliştirmesi gereklidir.

Halk sağlığı etiği ise, halk sağlığı alanında çalışanların davranışları bakımından önem taşır. Araştırmalarda, müdahalelerde, farklı kurum ve kişilerle olan ilişkilerde halk sağlığı çalışanı nasıl davranmalıdır? Doğru olan nedir? Yanlış olan nedir? Halk sağlığı çalışanının politika ve politikacı ile ilişkisi nasıl olmalıdır? Halk sağlığı uzmanı bir teknokrat gibi mi hareket etmelidir, politikacı gibi mi? Yoksa bir meslek sahibi gibi mi? Meslek sahibi gibi davranmaktan ne anlaşılmalıdır? Bunlardan biri değil ise nedir? Sağlık kimin

sorumluluğundadır? Kişilerin mi? Devletin mi? Yoksa her ikisinin mi? Sorumluluğun gücü ile ilgisi olmalı mıdır?

Bunlara benzer tartışmaları ülkemizde uzun yıllar yapıyoruz. Ancak bunları halk sağlığı zemininde bütünleştirme gereği vardır. Halk sağlığı etiğinin temel ilkelerini belirlemek ve tartışmalarımızı bu zeminde yapmak gerektiğini düşünüyorum. Bir halk sağlığı uzmanının etik açıdan hangi becerileri edinmesi gerekir? Etik karar alma süreci nasıl olmalıdır? Bunların eğitimleri nasıl gerçekleşmelidir? gibi sorular sormalı ve yanıtlar üretmeliyiz.

Halk sağlığı etiği tıp etiği ile yakından ilişkilidir, ancak bununla sınırlı değildir. Tıp etiği, halk sağlığı çalışanlarının gereksinimlerini karşılamada yetersiz kalabilir. Tıp etiği daha çok bireysel açıdan bakarken, halk sağlığı etiği sosyal bakış açısını da gerektirir. Tıp etiğinde temel ilkelerden biri yarar ve zararla ilgilidir. Yararlı olmak ve zarar vermemektir. Bu sanırım bizim için de geçerlidir. Halk sağlığı uzmanı uygulama alanlarında halka yararlı olmalı, zarar vermemelidir. Diğer bir ilke eşitlik ilkesidir. Halk sağlığı uzmanı herkesin eşit temel hak ve özgürlüklere sahip olduğunu kabul eder. Başta insan olmak üzere tüm canlılara, hatta cansız varlıklara, çevreye de saygı duyar.

^aDoç.Dr., Mustafa Kemal Üniversitesi Tayfur Sökmen Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD, Hatay

İletişim: Tacettin İnandı, Mustafa Kemal Üniversitesi Tayfur Ata Sökmen Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD, Hatay. GSM: 0 506 545 00 95, E-posta: inandit@gmail.com

Bunlar tartışmaya, geliştirmeye açık düşünce ve ilkelerdir. Ancak ülkemizde halk sağlığı etiğinin geliştirilmesi gerekmektedir. Mesleğimizi geliştirmek ve politika dahil diğer alanlara daha çok katkı yapabilmek açısından da bunların gerekli olduğu kanısındayım.

Kaynaklar

1. A Code of Ethics for Public Health. American Journal of Public Health July 2002;92(7):1057-1060. Erişim yeri:

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1447186/pdf/0921057.pdf>, Erişim tarihi: 15.02.2011

2. Public Health Leadership Society. Principles of the Ethical Practice of Public Health Version 2.2. 2002. Erişim yeri: <http://phls.org/CMSuploads/PHLSposter-68526.pdf>, Erişim tarihi: 15.02.2011

3. Public Health Leadership Society. Skills in Public Health Ethics. Erişim yeri: <http://phls.org/CMSuploads/Skills-for-the-Ethical-Practice-of-Public-Health-68547.pdf>, Erişim tarihi: 15.02.2011